

Telemark

FYLKESKOMMUNE

Arkivsak

23/00035-1

Saksbehandler

Jan Gullik Sørbø

Saksgang

Fylkestinget

Møtedato

21.11.2023

Skoletilbudet 2024-2025

Innstilling fra fylkesdirektøren

Fylkesdirektørens forslag til hvilke utdanningsprogrammer, programområder og øvrige søkbare tilbud som hver skole skal ha skoleåret 2024–2025 vedtas.

Bakgrunn og saksgang

Utforming av skoletilbudet følger en lang prosess gjennom hele året hvor mange berørte kan delta og komme med innspill underveis. Når ulike alternativer må veies mot hverandre, har følgende grunnleggende prinsipper blitt vektlagt:

Skoletilbudet i Telemark skal utformes på grunnlag av nasjonale mål, fylkeskommunens overordna strategier og langsiktige planer for videregående opplæring. Ved konkret dimensjonering skal følgende legges til grunn:

- Samfunnets behov
- Elevenes ønsker
- Tilgang på læreplasser
- Geografisk fordeling og reisevei
- Fagmiljøer og støttefunksjoner
- Arealutnytting
- Økonomi

Det er fortsatt noe usikkerhet knyttet til den nye fylkeskommunens økonomi, og fylkesdirektøren vil være varsom med å gjøre endringer i skoletilbudet som gir ekstra utgifter. Fylkesdirektøren legger derfor opp til en videreføring av tilbudene som gjelder 2023-2024, bare med få unntak som omtales under fylkesdirektørens vurdering.

Fylkesdirektøren vil i løpet av 2024 gjennomføre en helhetlig og overordna vurdering av framtidig kompetansebehov og en gjennomgang av skole- og tilbudsstrukturen i Telemark.

Denne utredningen vil legges fram for fylkestinget høsten 2024 i forbindelse med behandlingen av skoletilbudet for 2025-2026.

Saken ble drøftet med fylkestillsvalgte i Telemark på møtet 4. oktober. De fylkestillsvalgte støttet forslaget.

Saken om skoletilbudet 2024-2025 skulle normalt vært lagt fram til uttalelse i Telemark ungdomsråd, yrkesopplæringsnemnda og partssammensatt utvalg. Deretter at hovedutvalg for utdanning, folkehelse og tannhelse hadde innstillet til fylkestinget, som fattet endelig vedtak. Som følge av fylkesdelingen har disse utvalgene og rådene ikke fått sitt mandat og/eller at de ikke er opprettet. Derfor legges saken denne gang frem direkte i fylkestinget til vedtak.

Saksopplysninger

Tilbudsstrukturen i videregående opplæring i Telemark vurderes til å være i god balanse med behovet for kompetanse og elevenes ønsker. De seinere åra har tilgangen på læreplasser vært god, for enkelte fag har det vært større tilbud om læreplasser enn det har vært kvalifiserte søkere. Det er likevel en del søkere som ikke får plass, men disse er ofte ikke fullt ut kvalifiserte. Generelt er det økende konkurransen om arbeidskraften, og noen bransjer har vansker med å rekruttere kvalifiserte medarbeidere.

Det har lenge vært klart at det vil bli underskudd på arbeidskraft med fagkompetanse på videregående nivå. En fersk undersøkelse, *Unges utdannings- og yrkesvalg 2023*, utført på oppdrag fra direktorat for høyere utdanning og kompetanse, viser at færre unge enn tidligere planlegger å ta mer utdanning etter videregående. Men sjøl om det er færre enn tidligere, sier fortsatt tre av fire at de planlegger å ta mer utdanning etter videregående. I Telemark starter rundt halvparten av elevene på yrkesfaglige utdanningsprogrammer, men de siste åra har rundt 55 prosent gått ut med studiekompetanse. En del tar påbygg etter Vg2 yrkesfag, og noen gjør omvalg. Fordelingen mellom yrkesfag og studieforberevende variere rundt i fylket. Per 1. september 2023 går 71 prosent på Vest-Telemark vgs. på yrkesfaglige programmer. I Grenland er andelen lavere, 40 prosent på yrkesfaglige og 60 prosent på studieforberevende programmer per 1. september 2023.

Telemark er et geografisk stort fylke med en forholdsvis lav befolkning. Det er derfor utfordrende å gi et bredt opplæringstilbud i alle områder, men alle elever skal kunne bo hjemme hvis de velger et av tilbudene på nærmeste skole. Hvis de ønsker andre tilbud, kan de måtte bo hjemmefra. Stor bredde i tilbudet er ikke bare et spørsmål om økonomi, men også om fagmiljø. Når det er få elever på hvert utdanningsprogram, blir det vanskelig å opprettholde gode fagmiljøer både for elever og lærere.

Elevtallet i Telemark vil øke noe i de nærmeste åra, men på lengre sikt vil det gå ned. Endringene er ikke jevnt fordelt i fylket. I Grenland øker elevtallet, og det skaper allerede utfordringer for skolene her. De har ikke kapasitet til å øke tilbudet med flere klasser, noe som i innværende skoleår har ført til at elever fra Grenland har fått plass på Kragerø, Nome og Notodden vgs. Det er de med svakest karakterer som ikke får plass på nærmeste skole, og lang reisevei for disse øker faren for frafall.

Den planlagte utredningen i 2024 vil inneholde analyser av både befolkningsutvikling i ulike regioner, næringsstruktur med behov for kompetanse og skole- og tilbudsstruktur i videregående opplæring. Årets skoletilbudssak blir derfor noe forenklet i forhold til tidligere, men gir likevel grunnlag for å avgjøre hva som skal være søkbare tilbud skoleåret 2024-2025. Tabellene nedenfor viser oppsummering av forslaget for hvert utdanningsprogram og for hver skole. Under fylkesdirektørens vurdering omtales problemstillinger knyttet til hvert enkelt utdanningsprogram.

Oppsummering organisert etter utdanningsprogram:

Plasser og elever fordelt på utdanningsprogrammer	Plasser 2023-2024	Søkere 01.03.23	Elever 01.09.2023	Forslag 2024-2025
Bygg- og anleggsteknikk	380	315	339	390
Elektro og datateknologi	297	312	275	297
Frisør, blomst, int, eksp. design	92	79	76	92
Helse- og oppvekstfag	688	584	602	709
Ildrettsfag	613	572	527	613
IT og medieproduksjon	75	67	71	90
Kombiløpet	126	56	95	150
Kunst, design og arkitektur	92	87	73	92
Medier og kommunikasjon	120	100	97	121
Musikk, dans og drama	192	181	163	192
Naturbruk	147	125	129	162
Påbygging	368	215	311	368
Restaurant- og matfag	75	47	45	75
Salg, service og reiseliv	214	164	158	214
Studiespesialisering	2 107	1 780	1 752	2 106
Teknologi- og industrifag	671	669	610	701
Totalsum	6 257	5 353	5 323	6 372

Oppsummering organisert etter skole:

Plasser og elever fordelt på skoler	Plasser 2023-2024	Søkere 01.03.23	Elever 01.09.2023	Forslag 2024-2025
02 Rjukan	293	136	147	301
04 Vest-Telemark	237	139	147	261
06 Notodden	520	432	449	535
08 Bø	393	339	357	393
10 Nome	474	412	421	499
12 Skien	1 012	977	923	981
14 Hjalmar Johansen	593	470	490	624
16 Skogmo	950	876	853	964
18 Porsgrunn	1 051	988	916	1 051
20 Bamble	383	303	323	413
22 Kragerø	351	281	297	350
Totalsum	6 257	5 353	5 323	6 372

Kommentarer til tallene:

- Tabellene viser antall søkere, plasser og elever på tilbud som inngår i det ordinære skoletilbudet, elever som får opplæring i mindre grupper er ikke inkludert.
- *Plasser 2023-2024* viser antall plasser for skoleåret 2023-2024 etter at hovedutvalget i april justerte tilbudet ut fra søkningen. Antallet er noe lavere enn det som blei vedtatt i skoletilbudssaken i november 2022. I løpet av sommeren har fylkesdirektøren i tillegg gjort noen mindre endringer for å sikre plass til alle søkerne.
- *Søkere totalt 01.03.23* inkluderer voksne søkere til ungdomstilbud og søkere fra andre fylker. Dette bidrar til at tallet er en del høyere enn antall elever per 1. september.
- *Elever 01.09.2023* viser antall elever i ordinære tilbud. Når elever som får opplæring i mindre grupper inkluderes, er totaltallet 5 486.
- *Forslag for 2024-2025* viser fylkesdirektørens forslag til skoletilbud. Når det nedenfor kommenteres at tilbud er økt eller redusert, er det sett i forhold til vedtaket i skoletilbudssaken høsten 2022.
- Elever med behov for spesiell tilrettelegging kan tas inn til de søkbare tilbudene skolene har. Antall plasser til elever som får opplæring i mindre grupper avgjøres av behovet etter individuell vurdering. Disse plassene kommer i tillegg til de ordinære plassene på hvert tilbud. Per 1. september 2023 fikk 131 elever opplæring i mindre grupper på 68 ulike tilbud. De er fordelt på alle programmer, men RM, HO, SSR og ST har klart flest. Også naturbrukstilbudet på Sørve er populært for denne gruppen.

Under fylkesdirektørens vurderinger nedenfor ligger kommentarer til noen av tilbudene. Vedleggene til saken viser detaljer om antall elever og plasser på hvert tilbud.

Voksenopplæring

Voksenopplæring er ikke en del av denne skoletilbudssaken, men virksomheten har etter hvert fått stort omfang og gir et vesentlig bidrag til å dekke behovet for kompetanse i samfunnet. For yrkesfaglige utdanningsprogrammer må tilgangen på læreplasser til både unge og voksne ses i sammenheng. Det totale antall skoleplasser må derfor ikke være større enn at både unge og voksne kan få læreplass. Tabellen nedenfor viser omfanget av voksenopplæringen.

Utdanningsprogram	Deltakere høst 2023	Skoler med dette tilbudet
Bygg- og anleggsteknikk	22	Skogmo
Helse- og oppvekst	247	Bamble, Kragerø, Nome, Notodden, Skogmo
Restaurant- og matfag	21	Hjalmar Johansen
Salg, service og reiseliv	10	Notodden
Teknologi- og industrifag	53	Notodden, Skogmo
Studieforberedende	356	Skien, Notodden
Fellesfag yrkesfag	10	Notodden
Påbygg norsk og eng. fremmedspråklige	40	Bø, Kragerø
Totalt antall deltakere	759	

Økonomiske, administrative og juridiske konsekvenser

Det mest avgjørende for kostnadene til videregående opplæring er gruppestørrelsen, det vil si hvor mange elever det er per lærer. Når bredden i fagtilbudet økes, fører det til mindre grupper og dermed høyere kostnader. Dette tilsier at en bør være varsom med å utvide med nye tilbud i en situasjon hvor det økonomiske handlingsrommet til den nye fylkeskommunen er uavklart. I Grenlandsskolene er problemstillingen i en del tilfeller motsatt, klassene er overfylte. Dette gir utfordringer i undervisningen, noen får kanskje ikke den oppfølgingen de trenger.

Det har lenge vært ønske om å opprette tilbud om restaurant- og matfag i øvre del av fylket. Fylkesdirektøren har utredet mulighetene og har funnet at det kan være aktuelt å opprette et slikt tilbud i Bø eller Notodden. Når det likevel ikke anbefales å opprette et slikt tilbud, er det fordi utgiftene blir høye. Driftsutgiftene til et nytt tilbud om restaurant- og matfag vil bli på 3,5 til 4,5 millioner per år for ei gruppe på rundt ti elever på hvert trinn. Fylkesdirektøren kan i den aktuelle situasjonen ikke forsvare en slik ekstra utgift. Saken er omtalt nærmere under fylkesdirektørens vurdering, i avsnittet om restaurant- og matfag.

Høsten 2023 blei Vg1 teknologi- industrifag på Bamble økt med 30 plasser i forhold til tidligere. Skoleåret 2024-2025 må det som følge av dette også opprettes 30 nye plasser på Vg2. Siden flyttingen av teknologi- og industrifag fra Porsgrunn til Bamble er utsatt, kan ikke utstyr flyttes, og nye plasser på Bamble krever ekstra utstyr og materiell for cirka 5 millioner.

Forslagene gir ingen juridiske konsekvenser, elevene vil også med de foreslåtte endringene få sine rettigheter i opplæringslov og forskrifter innfridd. Det kan bli mindre endringer for ansatte, men justeringer vil gjennomføres i samarbeid de tillitsvalgte og i samsvar med gjeldende lov- og regelverk og retningslinjer i fylkeskommunen.

Konsekvenser for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål

Det er ingen konsekvenser for fylkets klimamål som følge av de foreslåtte endringene i skoletilbudet. Den samlede strategien på utdanningsområdet vil kunne bidra til høyere måloppnåelse for FNs bærekraftsmål 4 om god utdanning, mål 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst og mål 10 om mindre ulikhet.

Fylkesdirektørens vurdering

Fylkesdirektøren har tidligere fått fullmakt til å avgjøre hvor mange elevplasser hvert enkelt tilbud skal ha. Ordningen antas å bli videreført, kommentarene nedenfor begrenses derfor stort sett til å omtale tilbud som foreslås opprettet eller avvirket. Vedtaket i denne saken avgjør hva elevene kan søke på for skoleåret 2024-2025. Hva som blir det endelige tilbudet, avgjøres først i justeringsaken våren 2024 når søkningen er klar. I vedleggene vises antall plasser for hvert tilbud, men disse tallene kan bli noe justert underveis i prosessen.

Bygg- og anleggsteknikk

Bygg- og anleggsbransjen har i flere år hatt behov for mer faglært arbeidskraft. Det er fortsatt ledige læreplasser, men antall skoleplasser må ta hensyn til at også voksne under opplæring skal ha læreplass. Samlet sett samsvarer antall skoleplasser i forslaget med kapasiteten på skolene. Og det er fortsatt slik at det er søkningen som begrenser hvor mange som utdannes, mer enn antall plasser.

Vg2 betong og mur har vært tilbudt på Rjukan og Kragerø uten at det har kommet nok søkere til å starte opp. For 2024-2025 tilbys dette programområdet bare på Skogmo.

Elektro og datateknologi

Det totale antall plasser ser ut til å samsvare ganske bra med behovet i næringa og tilgang på læreplasser.

På Rjukan har det vært stort engasjement for å opprettholde tilbud innen elektro og datateknologi både fra skolen og fra lokalsamfunnet. Tilbud har i flere år blitt satt i gang sjøl med få søkere. I 2019 var det fem elever, i 2020 ni, i 2021 seks og i 2022 åtte elever på Vg1. I 2023 var det kun åtte søkere totalt, fire til Vg1 og fire til Vg2. I tillegg til få søkere i 2023, har det ikke lyktes skolen å rekruttere kvalifiserte lærere innen fagområdet. Det er derfor ikke tilbud om elektro og datateknologi på Rjukan skoleåret 2023-2024.

Hovedutvalg for utdanning og kompetanse ba i sak 20/23 fylkesdirektøren om å se på om en vekslingsmodell kan være en mulighet for elever som ønsker elektro og datateknologi på Rjukan. Begrepet vekslingsmodell brukes om ulike ordninger hvor elever på yrkesfag går tidlig ut i lære. I en 0+4 modell søker elevene læreplass direkte fra grunnskolen og får hele opplæringen i bedrift. I en 1+3 modell går de ett år i skole og søker læreplass etter fullført Vg1. Lærlingene i vekslingsmodeller får vanligvis en del undervisning på skolen, fellesfag og en del av teorien i programfagene. Det er krevende for skolene å organisere denne undervisningen, ofte er det nødvendig med egne opplegg siden undervisningen vanskelig lar seg kombinere med ordinære klasser på skolen. I Telemark tilbyr Hjalmar Johansen vgs. undervisning i fellesfag til lærlinger i 0+4- og 1+3-løp ved den såkalte med *Lærlingskolen*. Dette tilbudet dekker behovet i Grenland, men er ikke like aktuelt for lærlinger i øvre del av fylket. Vekslingsmodeller er individuelle ordninger som i utgangspunktet er tilgjengelig for alle elever på alle utdanningsprogrammer. Enkeltelever fra Tinn som ønsker elektro og datateknologi har derfor mulighet til å få denne utdanningen i et individuelt tilpasset opplegg. Eller de kan søke seg til tilbudet på Notodden.

Ut fra at det over tid har vært få søkere, fordi det ikke har lyktes skolen å rekruttere faglærere og fordi det finnes alternativer, foreslår fylkesdirektøren at elektro og datateknologi ikke blir søkbart på Rjukan.

Elever som går mot *automatiseringsfaget* og *dataelektronikerfaget*, kan gå ut i lære direkte fra Vg2, eller de kan ta *Vg3 automatiseringsfaget* eller *Vg3 dataelektronikerfaget*. Etter Vg3 får de da en kortere læretid i bedrift. Lærebedriftene ønsker at fylkeskommunen tilbyr disse to Vg3-fagene i skole, og Skogmo har hittil hatt begge tilbudene. I 2023 var det ni søkere til Vg3 automatiseringsfaget og fire søkere til Vg3 dataelektronikerfaget. Siden mars har det kommet tre i tillegg på dataelektronikerfag så de var sju per 1. september. I Vestfold har lærebedriftene i lengre tid sjøl tatt ansvar for hele opplæringen etter Vg2. Fylkesdirektøren ønsker at også lærebedriftene i Telemark tar et større ansvar, men det kan være gunstig å gi ett år til for å innføre en ny ordning. Det foreslås derfor at begge disse Vg3-tilbudene videreføres, men når søkningen er klar i mars, vurderes det om de skal settes i gang.

Nome ønsker å starte opp et nytt tilbud om *dronefag*. Vg2 dronefag er et nytt tilbud i den nasjonale tilbudsstrukturen innen utdanningsprogrammet elektro og datateknologi. Etterspørselen etter arbeidskraft med fagkompetanse innen dronefag er stort og økende, teknologien tas i bruk på stadig nye områder. Skolen har undersøkt behov og muligheter og mener det skal være mulig å starte i 2024. Fylkesdirektøren foreslår likevel ikke å sette i gang dette nye tilbudet skoleåret 2024-2025. Siden dette er et helt nytt programområde, bør mulighet for praksis for elevene og tilgang på læreplasser være avklart. Det er også slik at utgiftene til tilbudet i sin helhet vil komme i tillegg til nåværende drift siden det blir vanskelig å redusere andre Vg2-tilbud på Nome eller andre skoler. Fylkesdirektøren mener det i første omgang kan være aktuelt å prøve ut dronefag for en mindre gruppe voksne. Voksenopplæring er mer fleksibel med større åpning for individuelle ordninger.

Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign

Tilbudene skoleåret 2023-2024 videreføres.

Helse- og oppvekstfag

Behovet for kompetanse innen helse- og oppvekstfagene er økende, særlig blir det behov for flere helsefagarbeidere. Tilgang på læreplasser og antall søkere tilsier likevel at antall plasser ikke bør endres vesentlig.

På Rjukan og Kragerø har tilbudet på Vg2 variert noe fra år til år. De har hatt enten *barne- og ungdomsarbeiderfag* eller *helsearbeiderfag*, eller noen ganger begge. Hvis de tilbyr begge, blir gruppene små og utgiftene per elev høye. Framskrivninger tilsier at det blir mindre behov for barne- og ungdomsarbeidere, mens behovet for helsefagarbeidere øker. Både Rjukan og Kragerø ønsker begge tilbudene som søkbare, men vil sannsynligvis bare få søkere til å starte opp ett av dem, søkningen avgjør hvilket.

Vg3 helsesekretær har vært tilbudt på Notodden og Skogmo, men i 2023 var det bare fem søkere totalt til de to skolene. Utgangspunktet for denne opplæringen er *Vg2 helseservicefag* hvor det totalt er 40 elever skoleåret 2023-2024. Det bør derfor være et tilbud om *Vg3 helsesekretær* i fylket. Fylkesdirektøren foreslår at tilbudet bare blir søkbart på Skogmo.

Idrettsfag

Tilbudene skoleåret 2023-2024 videreføres.

IT og medieproduksjon

Utdanningsprogrammet er forholdsvis nytt, og de første elevene gikk ut av Vg2 våren 2022. Det har vært usikkerhet knyttet til tilgang på læreplasser for de aktuelle fagene, men det ser nå ut til at stadig flere bedrifter ønsker lærlinger. De fleste kvalifiserte søkerne har fått lære plass høsten 2023. Tilbudene skoleåret 2023-2024 videreføres.

Kunst, design og arkitektur

Tilbudene skoleåret 2023-2024 videreføres.

Medier og kommunikasjon

Tilbudene skoleåret 2023-2024 videreføres med justering av antall plasser på Vg2 og Vg3 slik at alle som har begynt for plass.

Musikk, dans og drama

Tilbudene skoleåret 2023-2024 videreføres.

Naturbruk

Vg3 landbruk har ikke elever 2023-2024, men tilbudet blir likevel søkbart for 2024-2025. Søkningen avgjør om tilbudet blir satt i gang. De andre tilbudene videreføres som i 2023-2024.

Påbygging

Det totale antall plasser på påbygg har blitt noe redusert de seinere åra og er nå omtrent der det bør være. Søkere som har fullført med yrkeskompetanse har rett til å få plass på PB4, antall plasser på PB3 (etter Vg2 yrkesfag) justeres derfor slik at det totale antallet gir gunstig størrelse på elevgruppene.

Restaurant- og matfag

Det er stort behov for arbeidskraft med fagkompetanse innen restaurant og matfag (RM), og det er mange ledige læreplasser. I Telemark er det bare Hjalmar Johansen vgs. som har RM, og det har lenge vært ønske om å opprette et tilbud også i øvre del av fylket. Fylkesdirektøren orienterte hovedutvalg for utdanning og kompetanse om mulig styrking av tilbudet innen RM i Telemark i sak 36/22. Hovedutvalget støttet fylkesdirektørens daværende vurdering, og anbefalte økt bruk av vekslingsmodeller utenfor området som dekkes av tilbudet på Hjalmar Johansen. Dette ble fulgt opp med en satsing for økt rekruttering til matfagene generelt i fylket, og med ulike tiltak for å informere om mulighetene for utdanning via ulike vekslingsmodeller. Satsingen har imidlertid ikke gitt de forventede resultatene, det er foreløpig ingen lærlinger som følger en vekslingsmodell innen RM.

Fylkesdirektøren har gjennomført en omfattende prosess for å få grunnlag for å vurdere ulike alternativer for et tilbud om RM i øvre del av fylket. Mulig flytting av utdanningsprogrammet *salg, service og reiseliv* fra Notodden til Bø er også tatt med som et alternativ. Et høringsnotat med spørsmål er sendt til kommunene i øvre Telemark, de videregående skolene og bedrifter

som kan tenkes å ha behov for arbeidskraft med kompetanse innen restaurant- og matfag og innen salg, service og reiseliv. Vedlegget *Restaurant- og matfag* inneholder høringsnotatet og svarene som har kommet inn. Høringsnotatet inneholder bakgrunnsstoff, saksopplysninger og omtaler mulige løsninger for å styrke matfagene i øvre Telemark, både ordinær fagopplæring 2+2 og ulike vekslingsmodeller. Spørsmålene hadde enkle ja/nei-alternativer og mulighet for å legge inn tekst. Vedlegget viser alle tekst-svarene fullt ut. Tabellen nedfor viser oppsummering av de enkle ja/nei-svarene.

Spørsmål:	Totalt			Kommuner			Bedrifter og andre		
	Ja	Nei	Tja	Ja	Nei	Tja	Ja	Nei	Tja
Vil muligheten for full opplæring i bedrift være et tilstrekkelig tilbud for de som ønsker utdanning innen restaurant- og matfag i øvre del av Telemark?	5	18	2		5		5	13	2

Spørsmål:	Totalt			Kommuner			Bedrifter og andre		
	Ja	Nei	Tja	Ja	Nei	Tja	Ja	Nei	Tja
Bør det etableres opplæring innen restaurant- og matfag i øvre del av Telemark sjøl om et slikt tilbud gir ekstra utgifter, og noe annet må prioriteres ned?	19	4	2	3		2	16	4	

Spørsmål:	Totalt			Kommuner			Bedrifter og andre		
	Bø	Not.	Tja	Bø	Not.	Tja	Bø	Not.	Tja
Bør et eventuelt tilbud innen restaurant- og matfag legges til Bø vgs. eller Notodden vgs.?	18	8	3	4	3	1	14	5	2

Spørsmål:	Totalt			Kommuner			Bedrifter og andre		
	Ja	Nei	Tja	Ja	Nei	Tja	Ja	Nei	Tja
Bør utdanningsprogrammet salg, service og reiseliv flyttes fra Notodden til Bø for å styrke det yrkesfaglige miljøet på Bø vgs. og tilgangen til denne kompetansen i vestre deler av fylket.	17	9	2	3	4		14	5	2

Svarene viser et entydig ønske om å etablere ordinær fagopplæring innen restaurant- og matfag i øvre del av fylket. Det er også et klart flertall for å legge tilbudet til Bø.

Økonomi:

Uavhengig av plassering av et tilbud om restaurant- og matfag i øvre Telemark, vil utgiftene per elev bli høyere enn gjennomsnittet. De viktigste årsakene til høye utgifter er behovet for å leie undervisningskjøkken, og det at det blir en liten gruppe på rundt ti elever på hvert trinn. Det blir ikke mulig å redusere tilsvarende antall plasser på andre skoler fordi et nytt tilbud om RM antakelig bare vil gi én eller noen få søkere færre til eksisterende tilbud. Utgiftene til RM i øvre del av fylket må derfor i sin helhet regnes som en ekstra utgift for fylkeskommunen.

Utgiftene er hovedsakelig knyttet til drift, ikke til investeringer. Fylkeskommunen kan leie undervisningskjøkken både i Bø og på Notodden. I Bø blir det mulig å leie kjøkken på Bø hotell. Hotellet planlegger en større utbygging, og de vil legge til et undervisningskjøkken som fylkeskommunen kan leie. På Notodden vil kommunen oppgradere undervisningskjøkkenet på det som tidligere var Tinnes vgs., et bygg kommunen nå eier. Både Bø Hotell og Notodden kommune vil i tilfelle inngå leiekontrakter med ti-års bindingstid, men med mulighet til å avslutte leieforholdet mot en viss kompensasjon hvis opplæringstilbudet mot formodning må avvikles. Fylkeskommunen har fått foreløpige tilbud fra begge utleierne, men en konkret kontrakt med alle detaljer kan bare inngås etter et eventuelt vedtak i fylkestinget om etablering av dette opplæringstilbudet. De to tilbudene har ulik pris, men gir også ulike muligheter for

opplæringen. Tabellen nedenfor viser anslag for årlige utgifter knyttet til etablering av restaurant- og matfag i øvre del av fylket.

Utgifter hvis Bø	2024	2025	2026 →
Lærertimer *)	470 000	1 600 000	2 200 000
Matvarer, forbruksmateriell etc *)	120 000	420 000	600 000
Andre utgifter til undervisning *)	80 000	150 000	200 000
Innkjøp av løst utstyr til bruk i kjøkkenet *)	200 000		
Leie av kjøkken og rom på Bø Hotell	608 800	1 461 120	1 461 120
Oppussing klasserom på Bø vgs.	50 000		
Sum utgifter hvis Bø	1 528 800	3 631 120	4 461 120

Utgifter hvis Notodden	2024	2025	2026 →
Lærertimer *)	470 000	1 600 000	2 200 000
Matvarer, forbruksmateriell etc *)	120 000	420 000	600 000
Andre utgifter til undervisning *)	80 000	150 000	200 000
Innkjøp av løst utstyr til bruk i kjøkkenet *)	200 000		
Leie av kjøkken og rom på gamle Tinnes vgs.	184 219	442 125	442 125
Oppussing /ombygging av rom på Notodden vgs	200 000		
Sum hvis Notodden	1 254 219	2 612 125	3 442 125

*) Utgifter uavhengig av plassering

Vedlegget *Restaurant- og matfag* viser i siste del tilbudene som har kommet fra Bø Hotell og Notodden kommune.

Plassering:

Når det gjelder plassering av et mulig tilbud om restaurant- og matfag, vil både Bø og Notodden være aktuelle. Driftsutgiftene til et RM-tilbud vil bli noe lavere på Notodden enn i Bø, men det er også andre forhold som bør vektlegges. Fylkesdirektøren viser nedenfor noen fordeler og ulemper ved de to alternativene.

Bø vgs.:

- tilgang til et sterkt fagmiljø på Bø Hotell, kan bidra til faglig fokus med krav om kvalitet og effektivitet
- kortest avstand mellom skole og undervisningskjøkken
- kortest reisevei for et flertall av elever i øvre del av fylket
- skolen får videreføre satsingen på samarbeid med næringslivet
- gjør Bø vgs. til en kombinert skole, får med dette innslag yrkesfag, men yrkesfaggruppa blir liten og sårbar
- et nytt tilbud i Bø vil tappe andre skoler for elever
- høyest årlige driftsutgifter

Notodden vgs.:

- tilgang til den kommunalt eide bedriften *Idea kompetanse* som har en allsidig produksjon av mat og serveringstjenester
- både bedriften og skolen har særlig erfaring med tilrettelegging for personer med behov for tilrettelegging, kan bidra til økt gjennomføring

- noe lengre avstand mellom skole og undervisningskjøkken
- noe lengre reisevei for et flertall av elever i øvre del av fylket
- en viss fare for at ferdig utdanna trekkes ut av fylket, mot Kongsbergregionen
- et nytt tilbud på Notodden vil særlig tappe andre tilbud ved skolen for elever, vil i mindre grad tappe andre skoler
- lavest årlige driftsutgifter

Hvis det skulle opprettes et tilbud om restaurant- og matfag i øvre del av fylket, ville fylkesdirektøren foreslå at det legges til Bø vgs. Det legges da mest vekt på at samarbeidet med Bø Hotell vil knytte opplæringen til et sterkt og levende fagmiljø i en bedrift som konkurrerer i et krevende marked. De vil få krav om kvalitet og effektivitet som en naturlig del av hverdagen i et miljø som likner den virkeligheten de vil møte som kokker og servitører. En avtale med Bø Hotell vil åpne for en spennende samhandling mellom skole og næringsliv, noe som vurderes som gunstig for begge parter.

Fylkesdirektørens forslag:

Sjøl om det både er behov for kompetansen, og det er mulig å gjennomføre, foreslår likevel fylkesdirektøren at det ikke etableres tilbud om restaurant- og matfag i øvre del av fylket. Standpunktet begrunnes med at driftsutgiftene til dette tilbudet vil bli høye, og at utgiftene i sin helhet vil komme som tillegg til de ordinære budsjettene i sektoren. Det blir ikke mulig å redusere antall klasser på andre utdanningsprogrammer eller andre skoler da elevene sannsynligvis vil komme enkeltvis fra hele øvre Telemark. Det er fortsatt knyttet usikkerhet til økonomien i den nye Telemark fylkeskommune. Hvis de totale rammene for fylkeskommunen endrer seg, kan saken vurderes på nytt. Men en utsettelse vil i praksis bety at samarbeidet med Bø Hotel skrinlegges, deres byggeprosjekt vil gjennomføres i 2024, med eller uten undervisningskjøkken og fylkeskommunen som leietaker.

Salg, service og reiseliv

Tilbudene skoleåret 2023-2024 videreføres.

I forbindelse med saken om etablering av restaurant- og matfag i øvre del av fylket, har det blitt vurdert å flytte *salg, service og reiseliv* fra Notodden til Bø. Som omtalt ovenfor, foreslår fylkesdirektøren å ikke opprette noe nytt tilbud om restaurant- og matfag, problemstillingen er derfor mindre aktuelle enn da utredningen blei satt i gang. I høringsnotatet om restaurant- og matfag blei det vurdert som gunstig at Bø vgs. skulle få to yrkesfaglige utdanningsprogrammer. Det ville gjort det lettere å skape et miljø for yrkesfagelevne ved skolen som ellers bare har studieforbereende programmer. Og det ville kunne gi positive synergieffekter ved at undervisningen på de to utdanningsprogrammene kan samordnes. Men gitt forslaget om å ikke starte restaurant- og matfag, vil fylkesdirektøren heller ikke foreslå noen flytting av salg, service og reiseliv.

Skien vgs. ønsker å etablere et fireårig tilbud om salg, service og reiseliv med både fagkompetanse og studiekompetanse, et såkalt YSK-tilbud. Skolen har gjort et omfattende arbeid med å kartlegge behovet og utarbeide planer for et slikt tilbud. Det antas at et YSK-tilbud vil bli populært, og at elevene som går ut med dobbel kompetanse vil være attraktive på arbeidsmarkedet. En dobbel kompetanse åpner for at fagarbeidere kan ta kortere eller lengre tilleggsutdanninger, og det vil gi de som velger høyere utdanning en praktisk bakgrunn. Sjøl om det er mye positivt ved forslaget, vil fylkesdirektøren likevel foreslå at det ikke etableres et YSK-

tilbud innen salg, service og reiseliv ved Skien vgs. Hovedbegrunnelsen er de ekstra utgiftene som følger et slik tilbud. Ved at elevene vil få et år ekstra, vil utgiftene øke med anslagsvis 1,5 millioner per år i forhold til de ordinære tilbudene skolen har i dag. Forslaget kan imidlertid tas opp igjen i forbindelse med den nevnte utredningen høsten 2024.

Studiespesialisering

Studiespesialiserende med e-sport på Notodden avvikles siden det siden oppstarten har vært liten interesse for tilbudet. I 2023 var det kun én søker. Andre tilbud innen studiespesialiserende skoleåret 2023-2024 videreføres.

Teknologi- og industrifag

Behovet for arbeidskraft med fagkompetanse fra teknologi- og industrifag er fortsatt stort. Industrimiljøene i Grenland har signalisert at storsatsing på ny og grønn industri særlig avhenger av tilgang på kvalifiserte fagarbeidere, og på strøm. Antall plasser innen teknologi- og industrifag tilpasses kapasiteten på skolene og på søkerantall, men det er ikke behov for endring i tilbudsstrukturen.

Det er tidligere vedtatt at teknologi- og industrifag skal flyttes fra Porsgrunn til Bamble fra 2023, men det vurderes nå om denne flyttingen skal gjennomføres. Fylkesdirektøren orienterte om problemstillingen i en egen sak til fylkestinget i september 2022, sak 90/22. Inntil videre utsettes flyttingen, og virksomheten i Porsgrunn fortsetter skoleåret 2024-2025. Antall plasser på Vg1 i Bamble blei økt med 30 i 2023. Antall plasser må økes tilsvarende på Vg2 *industriteknologi* for 2024-2025

Vg3 anleggsmaskin-mekanikerfaget på Nome avvikles. Tilbudet blei lansert i 2021, men har siden oppstarten bare hatt fire elever. I 2023 var det ingen søkere.

Andre tilbud innen teknologi- og industrifag skoleåret 2023-2024 videreføres.

Kombiløpet, grunnskolefag for minoritetsspråklige

Fem av skolene har ulike tilbud om norsk og grunnskolefag for unge minoritetsspråklige med behov for mer språk eller grunnskole. Behovet for disse tilbudene varierer i løpet av året alt etter hvor mange som kommer til landet. Det er løpende inntak, og antall plasser vil variere. Tallene for elever per 1. september i tabellene i vedleggene viser totalt antall elever uavhengig av om det er fylkeskommunen eller hjemkommunen som finansierer opplæringen. Hvis elever uten rett tas inn, vil kommunene betale for disse. Det gjøres i tilfelle avtaler med hver enkelt kommune.

I Grenland er det Porsgrunn vgs. som har tilbudet, men det er også behov i Skien. Både fordi en del elever bor i Skien, og fordi kapasiteten på Porsgrunn allerede er fullt utnyttet. Skien vgs. og Skogmo vgs. har begrenset plass, men på Hjalmar Johansen er det kapasitet. Siden behovet har økt med mange flykninger fra Ukraina, vil det allerede høsten 2023 opprettes tilbud på Hjalmar Johansen. Hvis behovet holder seg, vil dette videreføres i 2024-2025.

Vedlegg:

Skoletilbud 2024-2025, etter utdanningsprogram

Skoletilbud 2024-2025, etter skole

Restaurant- og matfag